

8. BÖLÜM

İKİ DİLLİLERE YÖNELİK ANLATMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Selvi DEMİR¹

GİRİŞ

Eğitim, iş, sağlık, evlilik, savaş gibi gerekçelerle bireysel ya da toplu biçimde gerçekleşen göçler sonucu ortaya çıkan kavramlardan biri de iki dilliktir. İki dillilik (bilungualizm) genel anlamda, “bireyin erken yaşlarda ya da çocukluktan itibaren ana diline ek olarak ikinci bir dil edinmesi, öğrenmesi ve kullanması durumudur” (Westly, 2011’den akt. Bican, 2014, s. 318). Yurtdışında yaşayan ve ana dili Türkçeyi yaşadığı toplumun diliyle eşzamanlı öğrenen Türkler, iki dilli olarak nitelendirilmektedir. Ana dili eğitimi gibi iki dilli Türk çocuklarının da dil eğitimi kuşkusuz üzerinde önemle durulması gereken konulardan biridir.

Aslan (2017), dil eğitimindeki en önemli amacın okudukları ve dinlediklerine ilişkin verileri eksiksiz ve doğru bir biçimde anlayan, kendini tam ve etkili ifade eden, düşünme becerileri gelişmiş, yaratıcı ve bireyselleşme sürecini tamamlamış kişiler yetiştirmek olduğunu belirtir. Kuşkusuz iki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretmedeki temel amaç da bundan farklı değildir. Ayrıca Türk kültürünün tanınarak iki dilli Türk çocuklarının kültürel bağının kopmamasının sağlanması da dil eğitiminin temel amaçları içerisinde yer almaktadır. Bir sistem ve planlama gerektiren dil eğitimi için yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi, birden sekizinci seviyeye kadar eğitim kurumlarında planlı ve programlı bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

Yurtdışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarının ana dili eğitiminin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üstlenildiği ülkelerde, Bakanlığın hazırladığı öğretim programı ve ders kitapları temel alınmaktadır. Bu uygulama ile iki dilli Türk çocuklarının ana dillerine ait temel dil becerilerinin kazandırılmasının yanı sıra kültürel

1 Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

5. Konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla sınıf ortamında uygulanabilecek etkinlikleri yazarak kısaca açıklayınız.

Cevap:

KAYNAKLAR

- Achmet, İ. K. (2005). *Yunanistan'da (Batı Trakya'da) iki dilli eğitim veren azınlık okullarında Türkçe ve Yunanca öğrenim gören öğrencilerin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Adalı, O. (2003). *Anlamak ve anlatmak*. İstanbul: Pan.
- Ağca, H. (1999). *Sözlü anlatım*. Ankara: Gündüz.
- Akyol, H. (2008). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök.
- Aslan, C. (2017). *Türkçe-Türk dili ve edebiyatı öğretimi*. Ankara: Anı.
- Bican, G. (2014). I. uluslararası Avrupa'da iki dilli Türklerin ana dili eğitimi çalıştayı. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 6(1), 317-320.
- Belet, D., & Girmen, P. (2011). Sözlü anlatımın geliştirilmesine yönelik öğrenme-öğretme etkinlikleri. D. Belet (Ed.), *Türkçe sözlü anlatım* içinde (ss. 153-177). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Yılmaz, Y. (2013). Yazma öğretimi. C. Yıldız (Ed.), *Yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi* içinde (ss. 217-295). Ankara: Pegem Akademi.
- Belet, Ş. D. & Yaşar, Ş. (2007). Öğrenme stratejilerinin okuduğunu anlama ve yazma becerileri ile Türkçe dersine ilişkin tutumlara etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1): 69-86.
- Cenoz, J. (2012). Bilingual educational policy in higher education in the Basque country. *Language. Culture And Curriculum*, 25(1), 41-55.
- Coşkun, S. (2013). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerilerinin öğrenci odaklı uygulamalar kullanılarak geliştirilmesi: Burdur Gazi İlköğretim Okulu örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Cummins, J. (2001). Bilingual children's mother tongue: why is it important for education?. *Sprachforum*, 7(19), 15-20.
- Çalhan, R. (2012). *İş birliğine dayalı öğrenme yönteminin okul öncesi öğretmen adaylarının konuşma becerileri üzerine etkisi*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Demirdöven, G. H. & Okur, A. (2017). İki dilli Türkçe öğretmeni adaylarının iki dillilik olgusuna yönelik görüşleri (Duisburg/Essen Üniversitesi örneği). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 774-805.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: MEB.
- Doğan, Y. (2009). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.
- Güneş, F. (2014a). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller* (2. baskı). Ankara: Pegem.
- Güneş, F. (2014b). Konuşma öğretimi yaklaşım ve modelleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-27.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. & Sever, S. (1999). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretim programı* (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. seviyeler). Ankara: MEB.
- Nas, R. (1999). *Metinlerle ilkökuma yazma öğretimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Özdemir, B. (2014). *Analitik yazma ve değerlendirme modelinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerilerine ve yazma tutumlarına etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sever, S. (1998). Dil ve iletişim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 31(1), 51-66.
- Yaman, E. (2014). *Konuşma sanatı*. Ankara: Akçağ.